

ประโยค ป.ธ. ๙
 แต่งไทยเป็นมคอธ
 สอบ วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๐๖

137

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสกล่าวในที่นี้ว่า ข้าพเจ้ามีความเห็นมั่นคงมานานแล้วว่า ศาสนากับอาณาจักรจำต้องอาศัยซึ่งกันและกัน จึงจะถาวรและเจริญต่อไปได้ ในประเทศใด ที่ได้ทดลองแยกศาสนากับอาณาจักรเป็นคนละส่วน ในไม่ช้าก็ได้ปรากฏว่า ความหายนะ คำนึงเข้าสู่โดยรวดเร็วทันตาเห็น เป็นความจริงอยู่เช่นนี้แน่นอน เป็นธรรมคามามนุษย์ปุถุชน ที่ได้อำนาจ สิ่งใดที่เป็นอุปสรรคกีดขวางในทางดำเนินของตนก็ต้องอยากทำลายเสีย หรือ อย่างน้อยก็กีดกั้นกีดกันกำลังแห่งสิ่งที่เป็อุปสรรคนั้น ก็ศาสนาที่ปวงที่ควรนับถือว่า เป็น ศาสนาคือย่อมจะต้องมุ่งสอนให้คนเราไว้กสงบ และไม่ประทุษร้ายซึ่งกันและกัน และความสงบ กับความปราศจากภัยย่อมมีได้แต่โดยมีรัฐบาลปกครองอยู่เป็นหลักฐานมั่นคง โดยอาศัย นิติธรรมและศาสนธรรม ฉะนั้น ศาสนาก็ทุกศาสนา อีกทั้งนักบวชในศาสนา นั้น ๆ จึงมักเป็น ผู้พอใจกำจุนสนับสนุนอำนาจแห่งรัฐบาล อันได้ตั้งอยู่มั่นคงสืบต่อมานานในบ้านเมือง ส่วน ผู้ใฝ่จะชิงอำนาจ หรือมุ่งใจจะเพิกถอนอำนาจของรัฐบาลย่อมจะรู้สึกชอนชอนอยู่ จึงต้องมุ่ง ทำลายศาสนาโดยชักจูงใจชนผู้โง่เขลาเบาปัญญาให้เห็นผิดคิดไปว่า ศาสนาเป็นของที่พันสมัย ใช้ไม่ได้ ใครใฝ่ใจในทางศาสนาและธรรมะ ถือว่าเป็นคนรุ่มร่ามโง่เง่าผิดสมัย การชักจูงใจ ไปในทางที่ผิดเป็นของง่ายดาย เพราะผู้ฟังมักเป็นผู้ที่มิได้เคยรู้จักรสแห่งศาสนธรรม เมื่อใด เกิดมีนักพูดชักชวนคนโง่ให้หลงเดินทางไปในทางที่ผิดเช่นนั้น แม้ว่าถ้าผู้ที่ควรมีหน้าที่ชักจูง ใจคนให้รู้จริงและดำเนินในทางที่ถูกมิได้เพิกเฉยละเลยเสีย หมั่นกระทำกรณียกิจของตนอยู่ ก็พอต้านทานอกุศลโบายและเหนียวเอาผู้เบาปัญญากลับเข้าทางชอบได้ แต่ตรงกันข้าม ถ้าผู้มีหน้าที่แนะนำสั่งสอนชนหมู่มากไม่กระทำกรณียกิจของตน ในไม่ช้าก็อาจต้องพ่ายแพ้แก่ผู้ กิมีชอบได้ ๖

ในประเทศไทย ชาวเรายังมีความนิยมเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอยู่โดยมาก ฉะนั้น โดยมากยังเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุควรรู้สึกว่าเป็นผู้ได้รับมอบ ภาระสำคัญไว้อย่างหนึ่งคือเท่ากับได้รับภาระเป็นผู้ดนมมโนของชนชาติไทย เป็นผู้มีโอกาส ที่จะน้อมนำใจของชนหมู่มาให้มีความกตัญญูเห็นชอบ และถ้าไม่ละเลยเพิกเฉยเสียแล้ว ก็อาจที่จะเป็นกำลังแก่พระราชาธิบดีและรัฐบาลเป็นอันมาก พระภิกษุโดยมาก ข้าพเจ้าก็เชื่อ อยู่ว่ามีความตั้งใจอยู่ว่า จะกระทำกรณียะของท่านโดยเต็มศกกำลัง เสียแต่ยังมีอยู่ไม่น้อยที่ดวง แห่งกรณียะของตนเองแคบไป คือ เห็นเสียว่า เพียงแต่ปฏิบัติกิจวัตรให้เคร่งครัดก็พอแล้ว และไม่ใคร่ใส่ใจในทางที่จะช่วยฝึกฝนใจนรชนให้รู้สึกในหน้าที่ทางฝ่ายบ้านเมือง โดยถือเสียว่า การสั่งสอนเช่นนั้นเป็นส่วนศักดิ์โลก ไม่ใช่กิจของสมณะ แต่ก็มีภิกษุบางรูปซึ่งในสมัยนี้ได้รู้ สึกซึ้งแล้วว่า ควรที่จะช่วยฝ่ายบ้านเมืองฝึกฝนใจประชาชนให้รู้จักหน้าที่อันควรแก่พลเมืองดี และพระศรีวิสุทธิวงศ์เป็นภิกษุชนิดนี้รูปหนึ่งโดยแท้ ๆ

ประโยค ป.ธ. ๙
ตัวอย่างแต่งไทยเป็นมคธ

139

สาธุ อิธว เอกมกฺกั วทามิ ๖ มติ เม ที่มมทฺธานิ
 อโหสิ ๖ ทมฺปนเนทํ สาสนาถาญกํ นาม อญฺญมญฺญํ นิสฺสาย ถาวรํ
 ภเวยฺย อภิวิฑฺฒนํ ๖ ยตฺถ ทํ อญฺญมญฺญํ วินา วิภาคฺโส วิสุ ภช
 น จิรสฺส ทิฏฺฐเจปํ ฐมฺเม ปริหานิเยว ปาฏิกฺงฺขา โน วุฑฺฒิ ๖
 ตจฺจเมทํ ๖ ปุฑฺฺชชานา ทิ นาม อิสฺสวียกามา ยสฺมี กิสมิญฺจิ อคฺคโน
 ชีวิตกฺคิยา อุตฺตกฺเค อูปฺปนฺเน ทเมว ภินฺทิตฺตุ อิจฺเจยฺยํ อนุทฺมโส ๖ ทสฺเสว
 พลํ อูปฺจฺฉินฺทิตฺตุ จินฺนฺเคยฺยํ ๖ สพฺพทานิ ปนฺธิธฺ สาสนาณิ สาธุสมฺมุทธานิ
 มหาชนฺสฺส สนฺทิตฺตฺเจว อพฺยาปฺชฺฉญฺจ อเปกฺขนฺทิตฺ ๖ ทสฺส จ อูปฺสนฺท-
 นิพฺภยาไวยํ อคฺคิ นีติสฺสสนฺธมฺมิการกฺขาวรณฺคฺคฺคิยา รฏฺฐปาตีหิ สฺสฺสฺวิทกฺคฺคา ๖
 ทสฺมา สฺสฺสฺสนาณิ เจว ทปฺปพฺพชิตฺตา จ ปรมฺปราย สกนฺนเร สญฺจิตานํ
 รฏฺฐปาตีณิ อานฺุภาวูปฺคฺคตฺตมฺกนฺเน ฉนฺทํ ชนฺเต ๖ อคฺคโน ปน รฏฺฐปาตีณํ
 วสํ อจฺฉินฺทิตฺตฺกามา ๖ อุกฺกมาตฺตฺกามา ๖ เอกมกฺกั วิชานฺนฺตา ยถา
 สาสนเมทํ นาม กาลาตฺตฺกนฺทํ โททิ อวิเรยฺยํ โย จ ทํ ๖ ทสฺส
 ฐมฺมํ ๖ มนฺตฺกโรทฺติ โส กาลาตฺตฺกนฺทสมฺมุพฺพทฺทาสฺสงฺขาโต สียาทิ
 มิจฺฉาทิฏฺฐิจฺฉา นิปฺปญฺญเว ชเพ สมาทฺเปยฺยํ ทธา ทศฺเดว สาสนํ
 สมฺภินฺทิตฺตุ อเปกฺขนฺทิตฺ ๖ สฺกวี ๖ โททิ มิจฺฉาปฏิปทาย สมาทฺปนํ
 สาสนฐมฺมวรสฺส พหฺุทฺติ โสทฺตฺชฺชนฺเท อชานิตฺปฺพทฺคฺคา ๖ ยทา เอวรฺูปาย
 สมาทฺปโก อูปฺปนฺโน สเจปํ สฺวิชฺชมาโน สมฺมาปฏิปทาย สมาทฺปนารหฺุคฺคโล
 รุรํ อนิกฺขิเปทฺวา ทกฺโข อนลฺโส อคฺคโน กรณฺเียนิ กโรทฺติ ททา
 อคฺคตฺสทาณํ สมฺมาปฏิปทาย จ อูปฺปญฺญานํ ปฏิหฺรณํ ภเวยฺย ๖ โน เจ
 ปเนวํ นจิรสฺเสว อฐมฺมิกานํ ปราชโย อากงฺขิตฺพฺโพทฺติ ๖

อิมตุมิมุปน สยามรฎเจ พหุกา สยามิกา พุทฺธสาสนิกา ว
 โหนฺติ ทสฺมา เภยฺยูเณ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอวาทานุสาสนี อนฺตฺสวณฺติ ฯ
 ภิกฺขุหิ นาม ทญฺยิกานํ มโนปฺปาสนสงฺฆาโต อธิภาโร อมฺเหติ อาทินฺโน
 สมฺมาทสฺสนสงฺกปฺเป มหาชนสฺส มนํ อาราเชตฺถํ โอภาสํ อภิมุหฺติ
 มณฺดิกทพฺพํ ฯ เท จ สจฺเจ ทํ น นิกฺขิเปยฺยํ อธิ รณฺโวย เจว
 รฎฺจปฺปาสินญฺจ มหปฺพลภฺตฺตา ภวฺติ สกฺโกณฺติ ฯ อโหสิ โข เม เอวํ
 อภินิเวโส พหุกา ภิกฺขุ ยถาสทฺตฺติยา ยถาพฺเสน สกกรณฺเอยิ กวิสฺสามาติ
 มนฺสากาสฺสุหฺติ ฯ อนปฺปกา จ ปน สวีชฺชนฺติ เย อธิเสน สกกรณฺเอยิ
 มณฺดมฺมานา เกวลํ ภฺยโยโส มทฺตฺทาย วทฺตปฺปฏฺิวทฺตสมฺปาทนมฺบี ปโหณฺติ
 ปฺตฺสฺสุหฺติ ฯ เท จ ราชกิจฺจาทีสุ มหาชนสฺส วินยฺนํ น มนฺสิกรโหนฺติ
 โลกฺยเมตํ อสฺสมณกิจฺจเมทฺตฺนฺติ มณฺดมฺมานทฺตฺตา ฯ อิทานิ ปน โภจฺจิ ภิกฺขุ
 สาธุกามกฺยทฺตฺกรณฺเอยิสฺส มหาชนวินยฺนเนน รฎฺจสฺส อุปการํ กาทํ วฏฺฏทฺตฺติ
 สมฺปชานฺนฺโต อโหสิ ฯ สิริวิสุทฺธิวิโส จ นาม อายสฺมา เอโกว ทาทิโส
 ทฎฺจพฺโพ ฯ